

AVRAM IANCU - 200!

Nr.10(50/octombrie 2024)

Alte interviuri despre violonistul Benone Damian. „Un aristocrat al muzicii populare românești” - o caracteriere de Paul Corneliu Dobrin Prof. Aurelian Popa-Stavri¹

Dragi prieteni, 20 septembrie a fost o zi în care am rememorat personalitatea violonistului virtuoz care a promovat folclorul românesc și creația muzicală românească și universală în România și întreaga lume, în țări din accident și din nordul Europei, în Statele Unite ale Americii și Canada, atât prin recitaluri și concerte, prin emisiuni și înregistrări de radio și televiziune cât și prin activitatea sa pedagogică. Benone Damian a fost și este comemorat de soția sa, Constanța Ileana Damian alături de prietenii de familie. În acest context am prins prilejul de a înregistra câteva evocări ale omului și artistului Benone Damian. Stăm de vorbă cu domnul Paul Dobrin, unul dintre prietenii celui care a fost Benone Damian. Îl rugăm să se prezinte și să ne vorbească despre momentele importante care îl recomandă ca pe un apropiat al lui Benone Damian.

-„Fugit ireparabile tempus, pantha rei”. Iată că ne aflăm aici la doi ani de la dispariția fizică dar nu și a celei spirituale a bunului și apropiatului nostru prieten Benone Damian. Știm cu toții că definiția geniului este 1% inspirație și 99% transpirație. În cazul lui Benone Damian este 100% inspirație și 100% transpirație. Dacă mai adăugăm și jovialitatea cu care și-a manifestat talentul cu care a fost dăruit de divinitate, o să avem imaginea completă a unui artist de mare calibru, a unui aristocrat al muzicii, chiar dacă ea este muzică populară românească. Spun asta pentru că Benone era un virtuoz stăpânitor al reginei instrumentelor care este vioara, în contextul în care se ajungea destul de greu la afirmarea în plan internațional mai ales, iar eu, prin natura funcției, fiind una dintre rotițele angrenajului fostei Agenții Române de Impresariat Artistic am avut satisfacția și totodată onoarea să îl cunosc, iar mai târziu să devenim buni și apropiați prieteni, atât cu el cât și cu duioasa lui soție Ileana care, iată, nu pregetă să-l readucă în memoria noastră, a tuturor, pe iubitorul său soț, care a iubit-o cu mare pasiune. L-am cunoscut în contextul în care Agenția noastră avea atunci monopolul diverselor activități pe plan intern și internațional și am avut marea plăcere și șansa să-l pot ajuta să-și realizeze prestațiile artistice nu numai în țară dar și peste hotare. Spuneam că este 100% transpirație pentru că nu ezita să-mi povestească despre efortul său, cât de mult trebuie să studieze, cel puțin patru ore pe zi. Avea amenajat în subsolul clădirii unde locuia, un mic spațiu special pentru studiu și cu o pasiune și o credință neclintite studia în fiecare zi cel puțin patru ore, încât, mai în glumă, mai în serios, soția îi atrăgea atenția uneori că ar trebui să se mai dedice și problemelor de familie, nu numai celor profesionale. Absolvent eminent al Conservatorului de Muzică din București, șef de promoție, el a avut și un har didactic deosebit. A format generații de artiști instrumentiști atât în țară cât mai ales în străinătate, îndeosebi în Elveția. De cele mai multe ori, contractele cu acest artist erau atât de laborioase, el fiind dintre cei mai prolifici colaboratori ai noștri, încât nu mai avea timp să mai vină acasă. Născut într-o familie de gospodari din Întorsura Buzăului, fost de mic educat în spiritul românismului și al valorilor tradiționale românești folclorice pe care le-a cultivat și le-a dus mai departe tot timpul cu zâmbetul pe buze, așa cum spuneam, cu binecunoscuta-i jovialitate. Iată deci că acest aristocrat al muzicii noastre populare a dat acestei națiuni și valori spirituale și mândria de a ne numi cu toți împreună, români.

-Domnule Paul Dobrin, ce discuții purtați pe atunci cu maestrul Benone Damian, ce povestiri aveți din viață și mai ales despre profesiune în relație cu acest violonist virtuoz?

-Fără putință de tăgadă, Benone Damian a reușit să facă cunoscută școala românească peste hotare și aceasta în condițiile în care folclorul românesc era mai puțin sau deloc cunoscut, deci se poate spune că a făcut pionierat în materie. El este cel care a dus didactica muzicală românească pe cele mai înalte culmi și a format generații întregi de elevi de toate categoriile. Tocmai asta m-a surprins, adică de la oamenii din cea mai fragedă copilărie până la oameni maturi și oameni cu o oarecare senectute. Mie mi s-a părut că a fost o chestiune de pronie cerească, dacă vreți, pentru că numai oameni speciali și oameni cu har, dotați și binecuvântați de Dumnezeu pot face lucrul acesta. Cum v-am mai spus, la el s-a adăugat și ambiția și stăruința în promovarea valorilor. Mi-a povestit că, mai ales în vremurile în care noi făceam parte din „lagărul” de după cortina de fier, cei din occident au fost foarte surprinși să aprecieze valorile românești crezând, dimpotrivă, că noi suntem o națiune de oameni primitivi. El asta a combătut cu

¹ Extras din cartea „Benone Damian, un violonist virtuoz”, editura Amurg sentimental, București, ediția a doua, revăzută și adăugită, 2018. Autor Aurelian Popa-Stavri

AVRAM IANCU - 200!

Nr.10(50/octombrie 2024)

foarte multă relevanță și totodată cu rezultate majore reușind să fie recunoscut ca profesor. Această meserie de profesor acolo este mult mai bine cotată decât la noi. Acolo, să fii profesor înseamnă să fii dascăl, să fii cineva și asta conta extraordinar de mult. Adică îmi povestea cu câtă stimă, cu cât respect îl abordau cei care doreau să-i urmeze cursurile. În afară de aceasta, sigur că a avut și o activitate concertistică și de prestații artistice directe și în țară și peste hotare atât în cadrul orchestrelor simfonice cât și al orchestrelor de folclor. Deci iată că el nu era în nici un caz un amator, era un profesionist, un iscusit profesionist al muncii lui pe care a prestat-o cu mare pasiune, cu mari rezultate și satisfacții. Totul ținea să lucreze nu numai cu o mare abnegație ci și cu o mare plăcere, cu zâmbetul pe buze. Era un om apropiat, pozitiv, cu simțul deosebit al umorului, un ghiduş, aş putea spune, al viorii. Iată că am avut această bucurie să mă pot număra printre cei mai vechi și cei mai buni prieteni ai lui și nu numai ai lui ci și ai familiei, inclusiv ai soției lui, Constanța, care la rândul ei a fost una dintre cele mai prețioase colaboratoare ale Agenției Române de Impresariat Artistic, care de asemenea a adus o contribuție substanțială pentru cultura românească în relațiile contractuale cu fosta A.R.I.A.

- Cum se realizau acele contracte și ce prevedeau ele ca program artistic?

- Da, programele pe vremea aceea erau stricte, sub aspectul controlului absolut al activităților artistice din țară care erau cenzurate, deci el nu putea să aibă orice fel de activități ci numai cele aprobate de fostul Consiliu al Culturii și Educației Socialiste, organ de partid și de stat cum se supraintitula și care nu permitea nici un fel de abatere de la această conduită care trebuia să-i fie tot timpul controlată și măsurată atât în mod direct cât și indirect prin interpușii care îl supravegheau în activitatea artistică de acolo. Deci existau și personaje care urmăreau activitatea lui. Iată că din punctul acesta de vedere noi eram nevoiți din cauza subordonării noastre directe către fostul Minister al Culturii care era acest Consiliu al Culturii să urmărim cu rigurozitate toate manifestările artistice indiferent ale cui erau, inclusiv ale marilor maeștrii cum a fost Benone Damian. El a reușit prin simțul lui artistic și totodată de bun cunoscător al relațiilor interumane să-și alcătuiască un grup de instrumentiști virtuozii, deci și-a luat în echipă pe cei mai iscusiți, pe cei mai pricepuți instrumentiști de folclor din România și în felul acesta a reușit să facă o formație de virtuozii care să ne reprezinte și să ne impună artistic pe marile meridiane ale lumii. Iată deci că evocăm o personalitate care deși, chipurile, ar fi trecută în lumea umbrelor în urmă cu doi ani, eu îl percep ca fiind aici, de față cu noi la aceeași masă cu noi și având aceeași prezență, imaterială dar spirituală, continuă.

- Vă mulțumesc domnule Paul Dobrin, multă sănătate, să reveniți în mijlocul acestui cerc important de oameni și personalități care nu îl uită pe cel care a fost un ambasador al culturii românești în această perioadă importantă din a doua jumătate a secolului al douăzecilea, dar care, iată, continuă prin reverberațiile creației sale spirituale interpretative și chiar componistice, pentru că am înțeles că nu se putea să nu aibă și o participare componistică, la dezvoltarea artei muzicale românești.

- Desigur și a avut în același timp și o suită de înregistrări care se găsesc și acum atât în fonoteca de aur a Radioului cât și a Televiziunii Române și a singurei, pe atunci, Case de discuri Electrecord.

- Vă mulțumesc.

- Cu plăcere.

„Benone Damian, un ambasador al folclorului și al muzicii românești”- interviu cu Cătălin Atanasiu

- Domnule Cătălin Atanasiu faceți parte din acest cerc care continuă memoria violonistului virtuoz Benone Damian prin faptul că l-ați cunoscut, copil fiind, prin întâlnirile părinților dumneavoastră cu familia Constanța și Benone Damian. Vă rog să ne

Album Folklore aus Rumänien. Benone Damian la vioară și Stanciu Simion la nai. Producător: Evasion Music

spuneți cum l-ați văzut, copil fiind, pe acest virtuoz, acest muzician român ca familist și ca om de relații sociale.

AVRAM IANCU - 200!

Nr.10(50/octombrie 2024)

- Da, pot să spun că l-am cunoscut pe parcursul a mai bine de patruzeci de ani începând de la cea mai fragedă vârstă a mea când dânsul era la apogeul carierei sale și din acel moment am fost într-un fel sau în alt fel prezent și în viața dânsului și a familiei dânsului pe parcursul întregii perioade, până spre finalul vieții dânsului, până la ultimele sale concerte, până la ultimele sale deplasări artistice în străinătate pe care le-a efectuat și la vârsta de optzeci de ani. Dealungul atâtor decenii, percepția, modul în care cunoști pe cineva diferă și în funcție de evenimentele respective. Majoritatea sau jumătate din această perioadă a vieții lor s-a aflat sub semnul vechiului regim, în care așa cum a spus și antevorbitorul meu, Benone Damian a fost un ambasador al folclorului și al muzicii românești. Tot așa, referitor la procentul de sută la sută transpirație, poate că de foarte multe ori a fost chiar mult peste sută la sută, în sensul că avea o energie, un dinamism deosebit, o determinare de a ieși victorios din fiecare această nouă provocare pe care o reprezenta fiecare turneu pe care îl efectua. Turneele în care pleca durau de obicei două, trei luni de zile și se întindeau pe teritoriul mai multor țări, într-o altă configurație a itinerariului artistic astfel încât fiecare turneu era în sine o aventură. Din punctul acesta de vedere, activitatea și determinarea lui Benone Damian au fost ieșite din comun, altfel nu s-ar fi putut realiza și face cunoscut în condițiile în care într-adevăr, din punctul de vedere al oficialităților sau al statului nostru aproape că nu era sprijinit, susținut sau promovat, deci totul pornea de la o inițiativă proprie și reprezenta o activitate individuală de mare răspundere asumată personal.

- *Ați reținut vreun dialog, vreo întâmplare din aceste turnee sau ați surprins vreo discuție referitoare la prezența violonistului Benone Damian peste hotare, sau despre un succes, de pildă, al publicării celor patru volume de muzică „Rumänische Tänze“ lansate de editura Mulirad din Elveția?*

- În acest sens sunt două aspecte care pot fi luate în considerare și pot fi povestite. Era acel succes scontat în sălile, localitățile și țările unde apucase să cânte deja o dată, de două sau de mai multe ori, unde oamenii deja cunoșteau calitatea interpretului și a muzicii ce urma să fie prezentată. Exista desigur și elementul inedit cum s-a petrecut în primele turnee în țările nordice din Scandinavia, unde nu se auzise decât foarte puțin despre o țară ca România, iar despre folclorul românesc și mai puțin. Acolo oamenii au fost la început, să spunem, nu reținuți, ci necunoscători. Nu a existat o atracție deosebită până când au apucat să audă primele acorduri ale concertelor muzicii prezentate. Evident, după aceea, acestea s-au transformat în contracte și ținte de succes, Benone Damian și formația dânsului revenind de foarte multe ori în aceste țări.

- *Așadar întregim imaginea nu numai a acestui violinist virtuoz, muzician care trudește pentru fiecare măsură, pentru fiecare frază muzicală, pentru fiecare element stilistic fie că aparține muzicii clasice europene, muzicii de autor, compozitorilor români sau străini, fie muzicii folclorice; dar descoperim în Benone Damian și un pionier răsărit tocmai într-o perioadă dificilă când România era în partea cealaltă a cortinei de fier, totuși, o Românie care trebuia, și-și propusese în acea perioadă de deschidere spre cultura și civilizația statelor vest-europene, ca prin toate organismele și instituțiile ei să-și promoveze valorile și-n occidentul alături de care a trăit o importantă istorie comună. Iată, acest efort individual, personal al unui intelectual de a promova România tocmai acolo unde ea era necunoscută sau ignorată. Deci el a fost și un pionier și un câștigător în acest efort de descoperire a aurului sufletesc al românilor și de cucerire a simpatiei publice a europenilor, americanilor și canadienilor pe tărâmul lor.*

- Da, categoric, a fost o muncă de pionierat ce a implicat o activitate intelectuală artistică susținută, o perseverență deosebită, eforturi uneori supraomenești din punct de vedere fizic și profesional ca și de ordin birocratic pentru a depăși barierele inerente perioadei respective în sensul că, desigur, indiferent cât de mult îți doreai sau cât de mari îți erau obiectivele, de multe ori erai constrâns să renunți sau nu puteai să îți duci la îndeplinire cele ce-ți puneai în gând. Da, d. p. a. d. v. aceasta este cea mai bună caracterizare și tot așa trebuie menționată dorința sa de perfecționare, faptul că în ciuda succeselor pe care le-a înregistrat exista în permanență dorința dânsului de a se perfecționa; din cauza aceasta existau și acele ore de pregătire intensă indiferent de anotimp, de program, de locul unde se afla. Nu exista nici o scuză pentru a întrerupe, a amâna, a face o pauză. Practic, studiul era o condiție *sine qua non* pentru dânsul, în exercitarea profesiei de artist: această pregătire zilnică, perfecționarea fiecărei piese muzicale în parte, fiecărei note, fiecărui detaliu.

- *La una dintre întâlnirile familiei cu prietenii l-ați observat pe Benone Damian cântând la vioară? Avea vreun moment violonistic ca între prieteni? Oferea câte o surpriză muzicală sau era reținut și se lăsa rugat să cânte la vioară?*

AVRAM IANCU - 200!

- Nu, nu, nu. Dimpotrivă, nu a fost niciodată nevoie sau nimeni nu l-a rugat să cânte, era plăcerea dânsului de a ne oferi câte o surpriză, de-a ne prezenta într-o audiție sau într-o primă audiție privată anumite piese muzicale pe care urma să le interpreteze sau urmau să fie incluse în următoarele concerte, piese în premieră evident. Personal, dintre piesele folclorice aş menționa interpretarea „Ciocârliei “ care după părerea mea este unică și este la cel mai înalt nivel comparativ cu toate celelalte versiuni pe care le-am ascultat până acum.

- *Vă mulțumesc.*

Dragi cititori, pentru dumneavoastră realizăm aceste interviuri, pentru ca să ajungă cât se poate de repede la cei interesați informații despre viața și opera artistică interpretativă a violonistului virtuoz și dirijorului Benone Damian, cel care a relizat o activitate de pionierat în a doua jumătate a secolului XX, pe care a continuat-o în primul deceniu al celui de al douăzecișuilea secol, și anume, de lansare, de cunoaștere și promovare sistematică, programată, a muzicii populare românești în stil concertistic, în Europa și în întreg occidentul care părea că uită contribuția Românilor și a României la cultura și civilizația europeană și universală!

Benone Damian așa cum l-a cunoscut un meloman olandez : domnul Robert Rosinga

De această dată beneficiem de prezența altui interlocutor, domnul Robert Rosenka, una dintre cunoștințele apropiate familiei Benone și Constanța Ileana Damian. Stăm de vorbă despre Benone Damian văzut de un olandez îndrăgostit de România, de istoria și cultura ei, de acest spațiu numit deseori balcanic cu unele subînțelese rețineri, dar care înainte de a fi balcanic a fost un spațiu de veche cultură bizantină, ca o parte însemnată, nordică, a Împărăției Bizanțului și a romanității orientale.

- ***Domnule Robert Rosinga ne-am mai întâlnit și în alte momente dedicate memoriei omului și artistului Benone Damian. Înainte de a ne prezenta considerațiile dumneavoastră referitoare la cât de cunoscută și apreciată este contribuția artistică a maestrului violonist și activitatea sa de pionierat în prezentarea valorilor folclorului românesc în occident, vă rog să ne relațați cum ați ajuns să deveniți un apropiat al lui Benone Damian.***

- Voi începe prin a vă explica modul cum am ajuns să fiu introdus la Benone și Coca Damian. Eu cu soția mea aveam o prietenă care era foarte în vârstă. O cheama Alexandra Sorotchi și a fost o persoană pe care am iubit-o foarte mult. O vizitam deseori și ea ne vorbea de multe ori despre Benone și Coca Damian. La un moment dat Alexandra ne zice: "Ia vedeți că am o invitație și dacă vreți sunteți bineveniți și voi la Benone și Coca." Faptul că această persoană, Alexandra, a menționat deseori numele lui Benone a însemnat pentru noi cea mai bună recomandare. Alexandra era o persoană deosebită și foarte pretențioasă și dacă ea tot pomenea de acest om, trebuia neapărat să-l și vedem. Atunci am participat la acea vizită cu Alexandra și a fost iubire la prima vedere. Cu Coca, persoană foarte simpatică și talentată și cu Benone, ne-am simțit foarte bine le ei acasă. Într-o altă ocazie, tot cu Alexandra, am fost din nou chemați la familia Damian. La rugămintea soției mele, Benone a și cântat la vioară. Am stat de vorbă ca între prieteni deși abia ne cunoscusem. Ne simțeam atât de bine și de apropiați încât parcă eram o familie. Mi-aduc aminte ce impresie mi-a făcut Benone. El avea vârsta de aproape optzeci de ani dar se prezenta ca un om atât de bine conservat, nu arăta deloc vârsta. Avea păr șaten, fără nici un fir gri. Era un om cu o vitalitate deosebită și știa să povestească foarte bine. Călătorise foarte mult în străinătate și - cu mine, un occidental fiind - era dornic să stea de vorbă. Discutam foarte mult, de exemplu tendințe actuale în România, ce se întâmplă cu moralitatea care este în scădere și încotro o va lua societatea. Mi-aduc aminte că el se simțea foarte supărat de faptul că el, un om care a dus faima României peste hotare era cam neglijat în țara lui în ultimii ani din viață, poate în anii de după căderea comunismului. Ulterior, din relatările vecinilor am aflat că după turneele din străinătate Benone și Coca Damian se întorceau în România cu microbuzul plin cu lucruri și alimente. În cartier împărțeau dintre bunătați pentru că așa au fost ei, au fost oameni darnici. Omul care a adus nu doar faima României dar a adus și valută pe vremea vechiului regim, era în ultima perioadă a vieții lui cam amărât că nu mai vede nici o recunoștință. O altă situație a fost cea în care, la un moment dat, am fost invitat să dau un interviu în cadrul unei emisiuni a echipei televiziunii regionale din Utrecht, orașul din Olanda unde am studiat la facultatea de drept. Emisiunea s-a desfășurat în București cu prilejul meciului de fotbal dintre echipe din Utrecht și București. Jurnaliștii din Utrecht au venit aici pentru un reportaj, și pentru culoare locală au intervievat niște olandezi rezidenți aici ca să povestească despre România, despre viața lor în București. Echipa m-a rugat să aduc unul sau câțiva muzicieni pentru realizarea acelei atmosfere muzicale locale românești. M-

AVRAM IANCU - 200!

Nr.10(50/octombrie 2024)

Emilia Comișel, etnomuzicolog, Daniela Roxana Gibescu, dr. etnomuzicolog de la Casa de Discuri Electrecord și Benone Damian la lansarea compact discurilor Electrecord și a Fundației Benone Damian.

Benone Damian la vioară, Nicolae Pîrvu, la nai, Gheorghe Popa la taragot, Ion Miu la țambal, Petre Vidreanu la contrabas. Detaliu din albumului *Casei de discuri Electrecord*

Un virtuose du violon. Benone Damian. Trésor folkloriques roumain. Compact disc lansat pe 20 martie 1997. Producător Casa Electrecord. Acompaniază orchestra (taraful) Benone Damian.

am gândit imediat la Benone, l-am și sunat și spre surprinderea mea el a avut o rețineră. Nu am putut să-l conving să vină în emisiune să cânte. Deși am găsit atunci pe tânărul țambalist Robert Miu care împreună cu un basist a creat cu brio fundalul românesc, m-a întristat refuzul lui Benone, de neînțeles pentru mine. Pe urmă am aflat că deja începuse să fie afectat de boală și atunci am înțeles de ce el nu a putut veni. Benone Damian era un asemenea om încât ori se prezenta la cel mai înalt nivel, ori nu se prezenta.

Am aflat vestea tristă a decesului lui Benone de la Alexandra. Trecuseră doi ani în care din păcate nu ne-am văzut. Îl regret pe acest om în care am văzut multe calități. Pe lângă calitățile lui de interpret și de muzician, a fost un om profund cu o judecată cântărită foarte bine ceea ce eu am apreciat foarte mult. Am venit la întâlnirea prietenilor familiei cu ocazia decesului lui Benone și în anii care au urmat am rămas buni prieteni cu Coca Damian.

Interesat fiind de cultura românească am căutat pe internet și am constatat o prezentare redusă referitoare la Benone Damian. Lucrez la o biografie pentru Wikipedia, una mai elaborată ca cea actuală. Scriind acest articol am apucat să înțeleg din ce cauză cariera lui Benone Damian este subexpusă. Ca să vă explic, vreau să vă citesc un pic din acest articol în stadiu de proiect: „Pe vremea anilor de relaxare culturală din România comunistă de la sfârșitul anilor '60, Damian a primit permisiunea de-a se angaja în turnee muzicale în străinătate. Aici el a interpretat preponderent muzica populară românească, de regulă, împreună cu ansamblul său. Printre țările în care a susținut concerte se menționează Franța, Elveția, Germania, Belgia, Luxemburg, Olanda, Danemarca, Suedia și Norvegia, America de Nord, S.U.A. și Canada. Benone Damian se simțea deosebit de atașat de Zürich, în Elveția, unde a predat la Conservatorul de muzică de-a lungul anilor '70. Între timp el a avut o colaborare de lungă durată cu orchestra locală de folclor, din anul 1970 până în 1985, perioadă care a fost urmată de cursuri anuale de măiestrie pe care le-a ținut la Forumul din Zürich împreună cu pianista și profesoara la Conservatorul din Zürich, Tiziana Rosa, cu care a și concertat”.

Sar un pic și ajung la sfârșitul expunerii pe care am scris-o: „În ciuda calităților sale superbe ca interpret, cariera sa a rămas subexpusă. Inima interpretului a rămas cu bogată cultură muzicală din patria sa pe care a etalat-o în afara țării. Prezentând această muzică Benone Damian a fost mult apreciat în rândul unui public din occident, însă muzica autentic populară românească a avut o vizibilitate limitată peste hotare față de muzica clasică. Așa s-a întâmplat că alegerile sale în carieră s-au dovedit a fi în detrimentul răspândirii faimei sale artistice. Altfel spus, cu folclorul în occident, el deschidea porțile unui public entuziasmat dar mai redus. Dacă Benone Damian ar fi abordat mai mult muzica clasică, poate ar fi avut deschidere spre un public mai numeros având în vedere faptul ca repertoriul clasic, de

regulă atrage mai multă atenție. Un alt aspect care nu a ajutat răspândirii faimei lui a fost faptul că

AVRAM IANCU - 200!

Nr.10(50/octombrie 2024)

Benone Damian, lucrând mai mult în străinătate, lipsea foarte mult din România. Această izolare relativă a făcut ca Benone Damian să nu beneficieze de prea multă susținere din partea sferei muzicale românești. Este binevenită existența acestei cărți evident necesară despre minunatul muzician român Benone Damian!

-Vă mulțumesc pentru aceste amintiri, pentru această evocare și pentru aceste considerații venite din partea unui prieten al lui Benone Damian. Un prieten care vine din sfera unei culturi foarte vaste, din partea unei națiuni prietene, olandezii, a unei națiuni prospective care a reușit să continue creația naturii și să o determine să lucreze în folosul oamenilor. Iată, dumneavoastră aveți această gândire prospectivă și această gândire analitică prin care ne arătați, ne confirmați și ne creionați, ne desenați portretul în triplă ipostază de violonist virtuoz, de intelectual artist și de profesor, a maestrului Benone Damian. Ni l-ați prezentat într-o viziune în trei dimensiuni, care ne dau cunoașterea vie a unui fenomen. Și acest fenomen a fost Benone Damian.

-Aș mai adăuga un aspect: el a călătorit mult. A făcut turnee peste tot, în Europa și America. Unde a stat mai mult a fost Elveția.

-Putem spune că Elveția a fost o țară primitoare a artiștilor români. Atunci când Constantin Brăiloiu a dorit să se manifeste nu numai la Muzeul Omului din Paris, în Elveția la Geneva, a întemeiat acea Arhivă Internațională de Muzică Populară a cărei activitate a fost continuată de alți străluciți savanți ai veacului XX și începutului de veac XXI. Același Elveție, care, pe malul lacului Lemman l-a primit pe George Enescu pentru a-și odihni ființa obosită de nenumăratele turnee, pentru a lucra la unele cvartete și simfonii printre care simfonia a treia cu cor, pian și orgă în Do major și a visa la Oedipul enescian. Elveția, dar nu numai Elveția, a fost și este o țară primitoare, iar pentru români a fost un „pod” către Franța, Germania, Anglia și chiar pentru America.

-„În același timp Elveția a avut însemnătate și pentru Gheorghe Zamfir și Stanciu Simion, interpreți la nai deveniți modele de urmat pentru generații de tineri naiști”, adaugă domnul Paul Dobrin.

Ne aflăm într-un cerc familial dragi prieteni aici de față, la comemorarea celui care a reușit să treacă granițele vieții obișnuite în efervescența spirituală artistică, acolo unde se întâlnesc marile performanțe și creații omenești care rezistă trecerii timpului. Benone Damian este și va fi mai bine înțeles, va fi o personalitate la care vor reflecta generațiile următoare, nu numai românii ci și oameni din întreaga lume vor recurge la înregistrările sale, vor beneficia de opera sa pedagogică care a concretizat-o printr-o antologie muzicală editată în Elveția. Rămâne ca un fenomen artistic de pionierat, de cunoaștere a culturii muzicale autohtone, a melodiilor folclorice din marile regiuni românești într-o Europă care părea în a doua parte a secolului XX, mai ales până în anii 1970, că uitase de contribuția României și a țărilor balcanice la cultura europeană.